

ΘΡΑΚΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ

2-

Μά όταν έρχεται ο ανήφορος, καρτέρω και τόν κληρονομή. Κι ο Θεοδώρης ανέβηκε, ανέβηκε, ως που κόντευε να τρελλωθεί. — Τό σπλί' αυτόνα θα μι φάει... Δέ συλλογίστηκε όμως καιιά φουά, πώς μπορούσε να διαιστωεί. Είχε τό δίσταλό του, και δέ θυμήθηκε να ταν' βάλλει στό χέρι. Αύτή ή ιδέα άξαφνα ανέβηκε στό κεφάλι του παρηγορήσει. Τό συλλογίστηκε καιιά τό μέτρησε από δώ τό μέτρησε από κεί, ως που τάνέφερε στό βιβλιοπώλη τό Ζωνζρά. Η ιδέα του δέν πήγε χαμένη, γιατί πέρα - πέρα τή δέχτηκε κι αυτός. — Καλό, Θεοδώρη, μά και θα τό χροίσι' τό σπλί' χροίσι' στο δίσταλό σ'. Μπάρεμ ένα φίλος, σάγαπύ, δίσταλό σου έν!

Κι ο Θεοδώρης τό μετρήσει, όταν κατέθη ο κώ Πατριζόπουλος για καθέντα και την εφημερίδα, πωτώντας στις μύτες πωταποτατών του, είπε τόν πόνο του :

Ξέρος, δίσταλό, φταίνου' σπλί. Τό φταίνου' σένα καρδιά, μά σταμύται για έν κίτες οι παριάδες. Τά λιανά τέλεισαν. Χρειζόμαστε -- έλο στον τήθηεντικό μιλούσε για λόγον του ο Θεοδώρης -- λίγες αραβδες κόμα. Έβλαίτ τόν Θεοδώρη λοιπόν θα τόν συνδράμει ο δίσταλος... Καί πήρε τό ρινόφονο ύφος του δασκίλου του.

Ο κώ Πατριζόπουλος χι, χι, χι, έλάθη στα γέλια κρινόντας πίνου - κάτου τό σοφό του κεφάλι :

— Βέβαια, Θεοδώρη, βέβαια... Καί πόσα λοιπά θα χροιστωίς, παιδί μου Θεοδώρη :

Ο Θεοδώρης, ασοτημένος από την ανέλιστη επιτυχία, νόλις τρώετασε να λογαριάσει πόσα ήθελε.

— Ως σπαίντα, δίσταλό, και κάνε γλήγορα. Ένέχου τό σπλί', σπλί' παιδί', σπλί... Τή Σάμπου να λές!

Τήν άλλη μέρα ο δίσταλος άδειάζε στις φουχτες του Θεοδώρη, μπροστά στον κώ Ζωνζρά, τά απεσπαρμένα του φάει, τρέμοντας. — Τεσσαρζόντα τό λοιπόν Θεοδώρη! Ο Θεοδώρης ύπόγραφε τό όμολόγο και ο Ζωνζράς ως μάρτυρος. — Έ, τό λοιπόν, παιδί μου, Θεοδώρη, πρόσθεσε ρινόφονο ο δίσταλος, -- με τό καλό να τελιώσει και σιδερένιο.

Φκασιστό, δίσταλό, φκασιστό, θάν τό δείς!

Έτσι ο Θεοδώρης σθέλιτ δόθηκε όλος στο τέλειου του σπλιού του, άδως άκόμα να κατλάβει κανέτ την άνέγειά του. Σε κίτισον ζωάο τό σπλί φανερω νότασε στα μύτια του κόσιον, πού περίεργος σταματούσε ή τό έπισκετότασε, σαν έν κοιίτσι, σαν κοιίχι. Κ' έδειχνε με προσάναται ο Θεοδώρης τίς θόρες, τά προθήσα, τά ντουλάτιχ, έσυχ των γερωών του, έσυχόντας τόν περίεργο μηχανισμό τους ή κάτι πού είναν έξωστικώ, μά ε' είναν και τό σπλί του. — Δώ έν νοί' ή τένην γουέν'. Αίπό, κατά τό κοιιτά' κλείν! -- Τόόθα πύοζ και τορδούσεν ο ίδιος. — Δώ έν ή τένην! -- Γλέπύ τό σουθόια δώ τή ντουλαπιού; Κλείν τό ποότο, γούλα κλείνω. — Ω ω ω π! και τορδούσε μονάγος του. Κ' έτο ένα ένα έξηνούσε τά δαγτυλοργικά εδοήματά του, ένοντας τή θακισιά τήν φίλον του και τό φτόνο μεριών. — Τι σέ χρε-

ύζεται κρημένη, τέτοιό σπλί σένα; Σ' ένα ξερό κεφάλι... άνταμ σένα... Καί ο Θεοδώρης ειρωνικά -- Τό κεφάλι μου γώ δέ χωράει γλέπύ όπου τόχ!

Τό τέλειου του σπλιού άνακούφισε τό Θεοδώρη, τώρα τονέ βάρινε τό χροίσι. Τονέ βάρινε πού τόχεν άνέχου. -- Δικόμ' έν και δέν έν. Δέ θα γίν' αυτό. Πάντα αύτή ή συλλογή τόν έτρωγε. Μετακώθηκε τόσο, πού μερόνιχτα δέν ήσίχαζε. Νόμιζε πώς είναν ξένος μέσα στο σπλί του, όταν συλλογιζόντανε πού ο Πατριζόπουλος είχε την ύπογραφή του σε όμολόγο πάνω, καί με τόκοις είκοσι στα έκατό. -- Πρέπ' να ξεπλερωθεί αυτό τό «απόρτα», άλλιώς δέ γίνεται!

Στόν άπάνω μαχαλά, με τήψηλό κρηματιού, πού είναν ή εκκλήσιά των Άισαραντζιάρτων, ιεράτευεν ένος παπάς, κολόβολος άνθρωπος, ο Παπαγιάνς ο Σαμζράς. Ο Παπασαμζράς, ένας πελώριος ως κεί πίνου, είχε μια μεγάλη κροδιά, όση τό μπόττου.

Όλο γελούσε και όλο διόθεση είχε, πού τοόχογταν από μια φιλοσοφική σκέψη, πώς για ναίε κανένα καλή κροδιά, πρέπει να θροίσει και τό γιατρού. Τό κρηματικό τόχεν εύρει αυτός, σκόθοντας στο παραθύρι του γειτονικού σπλιού, πίσω από τό ιερό της Έκκλησιάζ, κατά την άνατολή, πού ή γειτόνισσα ή Ματενιά, συνήθιζε κάθε μέρα να μεταγγίξει τά κρασιά της για να μην ξινίσουν.

— Όλγυ, Όλγυ, χι, χι, χι, φώναζε πανωτά, γελώντας, στην κόρη της τή μακρομαλλούσα -- Όλγα λέγω, φέρε, φέρε...

Και ή Όλγα, τό άκκο κορίτσι, κοιβαλλούσε ένα ποτήρι καποσταρίζο από τό παραθύρι, μέσα από τά σιδερένια κόγκελι, πού ο Παπασαμζράς τό κατέβαζε μονορούφι, σκουπίζοντας τά παχιά του γενεία, όπου σπάλζαν οι πολύτιμοι κόμπου του κρασιού, κρημαμένο στις μεγάλες των μουστακιών του τριχες. Οσο τόπνε, τόσο τό διψούσε. Σε κρημιάν ώρα πάλι έστελιε τόν κρημανάφρη τό Γιώργη : -- Γιώργη, Γιώργη, κίνοντάς τονε με τό μάτ. Γι' αυτό και δέν τό κοινούσε από την Έκκλησιά, πού κάτου από την όρτζι κρηματιριά, ξεπλωμένος στο σέπυ, πρόσμενε τόν έσπερινό, ή κρημιάν ιεροπραξία, όπως έλεγε. Έτσι εύρωσε άνακούφιση στις σκέψες, πού τονέ βασανίζανε, σκέψες συβαρές, πούγε για την κόρη του τή μεγάλη, την Άοργιώ, πού εύρωστη, κοκκινομάγουλη, στρογγυλοκρησπη και κρημαροφούδα, πίντα του βαστούσε τή σκέψη.

Τήν έν' νύνη ή Χάο. Έλεγε ή μάνα της, ή κροδιά, ή κολόβολη σαν τό παπύ της.

Ο Θεοδώρης, μέσα στις συλλογές του, μιάν ήμέρα δέχτανε τό μύνημα τό γλυκό. Τόόθαγε προσεγγιτάδε πού τόν Άοργιώ τήν κρημαδέση, από τόν άτάνο μαντζά.

Ο Θεοδώρης είχε ένα μενάλω κελό να και πολύ μενάλω κελό. Έταν πολύ γλήγορος στις σκέψες του. Δέν ποθιμενε να τό μετοήσει ένς ποότια. Αίχως πολλή συλλογή, απασάσε και ή έγι. Καί στην περίσταση του σπλιού τό ίδιο, και στην προξενιά τό ίδιο. Τίποτε δέ λονάριζε. Τήν ποότια μονόνα. -- Λόσο Θενοί! είπε μέσα τού. -- Αή γλύττανε τή σπλί του άπύ τά γέλια τού δίσταλό του, πού υποσούσε να τό γούει μια μέρα. Να μην τή κατλάβου, δια πήγαγε μια κρο-

Και σ' ένα - δυό μήνες ή 'Αργυρώ με τις εύλογες δολων των παπιδων της πατρίδας, που τιμούσαν τον Παπασαμαρά, στους γάμους της κόρης του, μίμρε το κατώφλιο του καινούριου σπιτιού του Θεωωρη τη Σάμπου, που της φαίνονταν χοντρός, μά εΐταν ή τύχη της.

Και ο δάσκαλος ο Πατρικόπουλος δέν απόλειψεν από το γάμο — και ο Θεός, Θεωωρη, πών καταθύμιον, εΐτεκνίαν, Θεωωρη, και οίκου απόλαυσιν! του εΐτε σφίγγοντας το χέρι του δυνατού τεχνίτη και φιλώντας τα στέφανα της 'Αργυρώς, αφού διπλωσε το μπόι του ο γονηρός δάσκαλος, που του εΐτάραξε τα σχέδια ή προΐκα της 'Αργυρώς : προς την όποιαν όχι ματαιώς πρόσσεσε ρινόφωνα. — 'Υπακοήν, παιδίον μου, φόβον και άγάπην τώ άνδρι, ίνα ζήσεις εν τώ παλατίω τούτω εύδαιμόνας.

Περιστατικά άπροσδόκητα, σκοπώρες, φασαρίες, — ο θάνατος του κύριου Γιάγκου του Σάμπου — που γέρος Ξερενε τα πόδια του τώρα χρόνια, ή τρομερή γέννα της 'Αργυρώς, άναδουλειά, το συμπλήρωμα του σπιτιού, του άράνισαν την προΐκα. 'Αλλού την προόριζε ο Θεωωρης κι άλλου πήγε, για μεγάλη χαρά του δασκάλου. — Δέν πειράζει, Θεωωρη, δέν πειράζει, εΐλεγε στο Θεωωρη, όταν πήγε ν' άλλαξει το όμολογο δίγως να πληρώσει, πάρεξ τον τόκο, — Δέν πειράζει, ο δάσκαλος άγαπά τον Θεωωρη. . . Του λοιπών λοιπών θα εύκολυνθείς καλλιώτερον, ο δάσκαλος δέν διαΐεται.

Τα λόγια αυτά τονε σουβλίζαν σα μαχαιρία δίκοπα, άλλ' άνίσχυρος ο Θεωωρης, εΐχαριστούσε φαινομενικά, μά κρύβοντας τον πόνο του. — Ναι δάσκαλε, εΐ, ο Θεός; ο Θεός μεγάλος εν θα δουλέψουμ' θα τα πλεώσουμ' εν τίποτε άλλο; δέν εν! Μέσα του τον δουλευε όμως σα φυτίλι στην πληγή αυτή ή άγίατρευτη δουλειά. Λονάριζε πώς θα πάλευε το χρέος αυτό, που με τον δάσκαλο εΐγινε έννεακέφαλη ύδρα.

— Τη μά τρύπα στουπώνω, άλλ' Ξανόιγ' : Δάσκαλε πώς για να φάς το σπύ' μου, μά δε θα το κομπιάσ' Δάσκαλε, θγάλε' από το νού σ'. Δέν εν λουκάτικο για; ένε σπύ'! . . . μονολογουσε ο Θεωωρης και εΐσφαγγε ναύρει το νήμα κάποιου δρόμου, που θα τον εΐθαζε από την ντροπή αυτή. Συλλογή σε συλλογή το δρῆκε. — Καλά θα εΐτανε, γυναίκα μ' 'Αργυρώ, να τραθήξω γώ κατά την 'Αμερική. Κει με φαίνται μένα που θα κάνω παράδες να στουπώσω αυτήνης της άλεπούς το σπύκα. Γώ δώ δέν κάθουμ', γή το σπύ' γή τον τάφο μ'. Χρέος γώ δε φοβούμ', φοβούμ' άναδουλειά. Μεις δώ δουλειές δέν εν. Παίρω γώ το ζευπίλ' μου, τραβώ κατά κει και έυ σένα στέλνω, έυ, ξεπεθαλώ το χρέος. 'Ετσ' εν υπέ 'Αργυρώ μ., Τέτοια σκέδια εΐκανε ξαπλωμένος ο Θεωωρης, με την 'Αργυρώ, πουγε στην άγκυλιά της το δεύτεοδ της παιδί και μ' αυτό γασσομερούσε, άφροντας τις άλλες δουλειές του σπιτιού.

'Επειτα πάλι συλλογίζονταν πώς μπορούσε ναγει και την ύποστηρίξη των γιών του Ζανασά. Εΐταν ένει από γούνα άποκαταστημένοι και με εΐναι καλό. Εΐχανε σπύκα, Γεγαροπλαστεία, οκάπεδα. Εΐχανε τον πασά. Και ο Θεωωρης εΐτανε γνωστός εκεί σ' αυτούς και ούλος, και παιδί καλό. Αδτοι θα τον ύποστηρίξανε, θα του δίνανε τη δύναμη να κρατήσει πέρα κει μέσα σε κόσμο άγνωστο, σε τόπο ξένο, δίγως γά...

σα, δίγως τίποτε. Με τον έναν μάλιστα εΐτανε συμμηθής, μαζί μάθαιναν το φτωχί και το Λουκιανό «'Απόδος ή κατάρταε. . . ». Μαζί σκούψανε στη Χρηστομάθεια να βρούνε μαζί με τον κύριον Πατρικόπουλο τη σοφία των προγόνων. Το σκέδιό του σκέδιο. Δέ διασταζε διόλου να το βάλει σ' ένέργεια. Παράδωκε το μαγαζί του στον άδερφό του να το κρατάει ρεζέρβα, εΐστελε τη φαμελιά του στο σπίτι του πεθερού του, νοίκιασε το σπίτι του για να θγάνει τους τόκους του χρέους του προς το δάσκαλό του και τοίμαζε το περιφημο ζευπίλι του. 'Η άπόφασή του με τα ΐργα του σκολιάζονταν :

— Μά τέπαθε αυτός, τρελλός εν;

— 'Ακούς εκεί νάφικ' τη γυναίκα τ' . . .

— 'Αμ' βέβαια όποιος πίν' . . .

'Ο δε δάσκαλος, θκαΐζοντας τη θέλησή του, — εΐ, μπράβο το λοιπών Θεωωρη, μπράβο! Του λοιπών λοιπών θάΐχομε κι άλληλογραφίαν, τούπε ρινόφωνα, μόλις που νάκούεται, γιατί εΐταν στα τελευταία του. — Γράφε το λοιπών του δάσκαλου, γράφε. Εΐτύχει Θεωωρη και ένθυμού τον δάσκαλον, όστις σε εΐφώτισεν εις το καλόν.

'Ο Θεωωρης τούρχονταν να τονε σκυλοπνίξει πάνω στην πολυθρόνα του, αν μπορούσε να βάλει στο χέρι κείνο το άναθεματισμένο «όμολογο» που τον εΐστελανε άδελφ σε τέτιο μακρινό ταξίδι. — Καλή άντάμωση, δάσκαλε, το λοιπόν. Και ο Θεωωρης σε λίγες ήμέρες αναχωρούσε για το ταξίδι. Πήγαινε στην 'Αθήνα. — Στην 'Αθήνα, μωρέ, στην 'Αθήνα! Τι γλέττε εΐτα :

Στον τόπο του Θεωωρη, όπως και σ' όλη την Τουρκιά, για το ρωμικό ή 'Αθήνα εΐταν ένας τόπος ιδανικός. 'Ανόνησες και παρελθόντα μεγαλεία, που τα διαβάανε στην ιστορία, με κείνα που άσκουεν ο κόσμος από όσους εΐπάγαιναν στην 'Αθήνα, δημιουργούσανε μέσα στη φαντασία του λαού κάτι υπερκόσμιο, κάτι που μόνη ή φαντασία μπορούσε να το πάσει, να το τικραστήσει. 'Οπως μία φορά ο Θεωωρης φανταζότανε πώς ο δάσκαλος, ένα πρόσωπο, που εΐταν άδέστο και άπλησίαστο στη ζωή του δέω από το σκολειό, στα παιδιά μπορούσε να ζούσε όχι όπως όλοι οι άνθρωποι, άλλα κάπως άλλωώς, τέλος πώς μπορούσε να μην εΐτοιουε, να μην εΐπινε, να μην εΐνεν άνάγκες ανθρώπινες, εΐτοι μέσα στο μυαλό του δουλιζασε με τη φαντασία του την 'Αθήνα : Κάτι που δε λέγονταν, δέν εΐνε περιφρόσια. Δέν εΐνε τόπο, γούνο, ζωή, που εΐταν πύλο, και τους 'Ελληνες, κάτι ύπέροστα όντα. 'Ετσι, μ' ούτες τις ιδανικότητες, κάτισε ο Θεωωρης τη Ρωμαιοΐνη νή. 'Αντίκεισαν τα υάτια του το Λικαθητό, την 'Ακοπόλη, ταόγαλα, το μανόθη, το γευλίη, το βασκόπη. Αδτά τον εΐκαναν να γαθεί από τα μάτια του το δούμα που εΐνε μέσα στη φαντασία του, μέσα στην πληγή του. Κι άδελφ, συναντώντας τον, πούστο Ρωμικό που ήλθε, κρατώντας τη ζευπίλι του, τη μά του του ρωμικού, που εΐνε μέσα το εΐνω του για το μακρινό ταξίδι. — Αθήνα εν νε ή 'Αθήνα; ούτως ή άλλω εΐσπασμένος ήτ' ήτι αντίκεισαν τα μάτια του άνώτερο ήτ' ήτα εΐεσαν ως τόρα.

(Σε άλλο φύλο τ' ήρώων)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΠΑΠΑΧΡΥΣΤΟΦΑΝΟΥ